

[Miljøministeren]

Det vil endvidere være kommunalbestyrelsens afgørelse, i hvilket omfang man vil håndhæve lokalplanens bestemmelser. Ønsker en kommunalbestyrelse ikke at bevare en bygning, kan staten kun gribe ind, hvis bygningen har den fornødne arkitektoniske eller kulturhistoriske værdi til at blive fredet.

Hr. Leif Hermann var inde på registreringen, og flere andre har strejft det. Skal der foretages registrering i områder, der tidligere har været behandlet i en registrant? Der må vi sige, at man ikke umiddelbart kan overføre, hvad der ligger i disse registranter, til opfølgelse af den nye bestemmelse. De trykte registranter, som jo er udarbejdet af Fredningsstyrelsen, Planstyrelsen, Nationalmuseet og enkelte kommuner, adskiller sig på visse punkter fra de registranter, der nu skal sættes i gang.

De traditionelle registranter indeholder foruden den egentlige bygningsbeskrivelse historiske oplysninger om det enkelte hus. Sådanne oplysninger indgår ikke i det nye registreringssystem, der til gengæld indeholder en langt større differentiering af bevaringsværdien. Der er altså betydelige forskelle. Bortset fra at mange af registranterne er udført for år tilbage, vil det være nødvendigt at gennemgå husene på ny, fordi den differentierede vurdering af bevaringsværdierne udgør en central del af registreringssystemet.

I områder, hvor der tidligere er udført registreringer, kan man eventuelt nøjes med at registrere bygningsværdierne og undlade bygningsbeskrivelserne.

Hr. Baadsgaard spurgte, hvorfor der egentlig skal tages disse specielle hensyn til landbruget. Bemærkningerne omtaler netop dette forhold. Baggrunden for det er, at man her har at gøre med en virksomhed, der for det første normalt er ejet af en enkelt. Ofte er det sådan, at der er en bygning, som har en mindre bedrift bag sig, og det vil sige, at der kan være specielle problemer med disse bygninger, også når vi tænker på deres afhængighed af udefra kommende påvirkninger, f.eks. vind og vejr. Det er baggrunden for, at man skal være specielt opmærksom i sådanne tilfælde.

Hr. Leif Hermann var inde på spørgsmålet om Det Særlige Bygningssyns arbejdsfelt fremover. Sådan som bestemmelsen er udformet – vi kan gerne gå lidt nærmere ind på det under udvalgsarbejdet – skønnes det ikke fra Planstyrel-

sens side, at man i Det Særlige Bygningssyn skulle få forøgede opgaver. Hr. Leif Hermann var inde på en interessant tankegang: Kunne man her f.eks. udmelde temaer om bevaringsplanlægning? Jeg synes, tanken er interessant, og vi vil gerne undersøge den lidt nærmere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 153:

Forslag til lov om ændring af ophavsretsloven.
Af kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen).
(Fremsat 14/1 88).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 6–8 opførte sager, nemlig:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 154:

Forslag til lov om ændring af fotografiloven.
Af kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen).
(Fremsat 14/1 88).

7) Første behandling af lovforslag nr. L 201:

Forslag til lov om afgift på erhvervs-mæssig omsætning af bildende kunst.
Af Bernhard Baunsgaard (RV) m.fl.
(Fremsat 29/1 88).

8) Første behandling af lovforslag nr. L 202:

Forslag til lov om ændring af lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker.
Af Bernhard Baunsgaard (RV) m.fl.
(Fremsat 29/1 88).

Lovforslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Jeg skal kun gøre nogle korte indledende bemærkninger om de forslag, der her er til behandling.

Hovedårsagen til, at der nu fremsættes et forslag om ændring af ophavsretsloven, er, at det er nødvendigt – og det har et vist hastværk, fordi udviklingen går stærkt på dette område – at få bestemmelser om beskyttelse af edb-programmer ind i ophavsretsloven. Når jeg siger, det er en påtrængende sag, er det, fordi der i nogen tid har hersket en usikkerhed på området, som har været utilfredsstillende for de involverede parter, og det har skabt vanskeligheder for edb-omsætningen. Det er et problem, som i disse år er blevet løst i en række lande, som vi arbejder sammen med, både handelsmæssigt og samarbejds-mæssigt på edb-området, og derfor er der et behov for at få disse bestemmelser indført, således som det er foreslået i loven.

Derudover er der et par ting mere, som jeg vil pege på, og som også er nævnt i bemærkningerne til lovforslagene. Fotografifilovsforslaget er jo en konsekvens af det, som i øvrigt fremgår af ophavsretsloven, så jeg skal ikke tale om lovforslagene hver for sig.

Det har vist sig rimeligt at få indført en bestemmelse i forbindelse med opkrævningen af vederlag, Copy-Dan-vederlaget, for kabelspredning af tv i fællesantenneanlæg. I praksis har det vist sig, at der er problemer, og der er brug for at præcisere de muligheder, som ejerne af kabelanlæg i udlejningsboliger har for at opkræve licensen hos brugerne af fællesantenneanlæggets enkelte tilslutninger. Det har ikke været præcist nok, i hvert fald har der været følt en mangel på dette område, hvor jo i øvrigt Copy-Dan-ordningen er ved at folde sig ud og blive bragt til at fungere i praksis.

Jeg ved, at der har været foreslået forskellige andre måder at løse problemerne omkring fællesantenneanlæg i lejeboliger på. Man har foreslået opkrævning sammen med licensen til Danmarks Radio eller via huslejen for så vidt angår lejeboliger. Det er ting, som vi har overvejet meget nøje i ministeriet, men jeg mener af en række principielle og praktiske grunde ikke, at disse muligheder er en farbar vej.

En opkrævning over licensen vil være uhenigtsmæssig, fordi der er tale om to forskellige afgifter. Der er også tale om varierende satser for den afgift, der skal betales til Copy-Dan, alt efter hvor mange programmer man har til rådighed. En sådan ophavsretsbestemt afgift, som er en ret for den pågældende ophavsmand/ophavskvinde til det programindhold, der sendes, skal opfattes som et privatretligt forhold, mens derimod licensen er en offentligretlig afgift på det at have et apparat til rådighed til tv-modtagelse.

Optrævning over huslejen må også anses for uhenigtsmæssig, fordi det bl.a. ville føre til, at man skulle beregne f.eks. boligsikring ud fra det beløb, som fremkom ved, at der lå en sådan delmængde i huslejen, som omfattede Copy-Dan-afgiften. Det ville vel også være urimeligt, at en lille afgift, som der faktisk er tale om – i mange tilfælde mellem 45 kr. og 80 kr. – kom ind i huslejen og dermed kunne være årsag til, at der kunne finde opsigelse af lejemålet sted, når den ikke blev betalt.

Vi har fundet det rigtigt – efter disse overvejelser både i Boligministeriet og i Kulturministeriet – at foreslå en generel hjemmel for ejere af kabelanlæg til at opkræve den afgift, som den enkelte bruger skal betale. Det vil også betyde, at ejeren på de enkelte huslejeopkrævninger kan påføre det beløb, der skal betales, og på den måde få meddelt den, der skal betale, hvad der skal betales og hvornår. Vi finder, at det er den mest hensigtsmæssige måde at give en klar hjemmel til, at det problem kan løses, som givetvis har spillet en rolle i en lang række tilfælde.

Derudover er der i forslaget et oplæg til en ophavsretsbestemt afgift på omsætningen af beskyttede kunstværker. Den vil jeg godt sige lidt om, for den har jo relation til det forslag, som hr. Bernhard Baunsgaard m.fl. har fremsat om en afgift på erhvervs-mæssig omsætning af bildende kunst – og her er der tale om al kunst, altså både beskyttet og ubeskyttet kunst – og et samtidigt forslag om ændring af lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker, som skulle give mulighed for via denne afgift at opsamle en fond, som kunne bruges til kunststøtte af forskellig art. Jeg henviser til lovforslagets udførlige oplysninger herom.

Det er jo ting, som vi også drøftede i sidste folketingssamling. På baggrund af den debat og

[Kultur- og kommunikationsministeren]

de forslag, der var dengang, har jeg overvejet, om forslaget om en ny bestemmelse – det er jo en bestemmelse om følgeret, der her er tale om i ophavsretten, som nu er fremlagt i mit forslag – burde kombineres med en sådan generel offentligtretlig afgift, som også skulle omfatte omsætning af ikkebeskyttede kunstværker som foreslået af hr. Bernhard Baunsgaard m.fl.

Vi drøftede det i sidste samling. Jeg var betænkelig ved det, og mine betænkeligheder er stadig ikke bortvejret, så derfor har jeg ikke fundet anledning til at sætte en sådan bestemmelse ind i loven. Jeg har fundet det betænkeligt både af principielle og administrative grunde, som jeg også nævnte ved tidligere behandlinger af disse spørgsmål, at sammenblende privatretlige og offentligtretlige afgifter. Jeg tror, det ville være rigtigt at indhente erfaringer med en rent privatretlig afgift, sådan som vi nu foreslår det, som administreres af kunstnerne selv, inden man eventuelt går ind i overvejelser om en udvidelse af ordningen, så den kommer til at omfatte al omsætning af kunstværker, altså også kunstværker, som ikke længere er ophavsretligt beskyttet.

Jeg har også stadig væk mine tvivl om, hvorvidt der er et tilstrækkelig rimeligt forhold mellem det provenu, der kan blive til fordeling, og administrationsudgifterne ved det. Det har vi også drøftet før, men jeg fastholder stadig det skøn, som Told- og Afgiftsdepartementet har afgivet om, at de årlige udgifter ved administrationen af det foreliggende forslag vil udgøre ca. 3,2 mio. kr.

De 0,6 mio. kr., som er omtalt i bemærkningerne til lovforslaget, svarer til administrationsudgifterne baseret på 500 kunsthandsvirksomheder. Tolddepartementet går imidlertid ud fra, at det realistiske antal af virksomheder, som man skal interessere sig for, hvis man gennemfører en offentligtretlig afgift, er 2.000, hvilket som sagt vil medføre 3,2 mio. kr. i årlige administrationsudgifter. Heraf vil kontrolarbejdet koste ca. 2,3 mio. kr. og den løbende administration 856.000 kr. Udgifterne ved selve gennemførelsen af ordningen er anslået til 419.000 kr.

Jeg har anført i bemærkningerne til den nye § 25 a om følgeretten, at der ikke findes nogen opgørelse over omsætningen i den erhvervmæssige kunsthandel. Vi har i ministeriet i den forløbne tid prøvet, om vi kunne få nogle tal frem, men det har ikke kunnet lade sig gøre.

Der er en beregning foretaget af Ophavsretsudvalget i den delbetænkning, som omfatter billedret, vedrørende omsætningen på kunstauktioner, og for dette områdes vedkommende vil forslaget indebære et afgiftsprovenu på ca. ½ mio. kr. Denne beregning omfatter alene omsætning af beskyttede kunstværker. Copy-Dan har skønnet, at de årlige omkostninger ved administration af en følgeretsordning vil udgøre ca. 275.000 kr. baseret på 500 salgsvirksomheder, altså det samme tal, som hr. Bernhard Baunsgaard opererer med. Det er den forudsætning, beregningerne er gjort ud fra.

Hvis man foretager et forsigtigt skøn over den samlede omsætning af kunstværker, både beskyttede og ikkebeskyttede, kan man skønne en årlig omsætning af størrelsesordenen 200 mio. kr. Det vil medføre et afgiftsprovenu på 5–6 mio. kr. Vi har, som jeg sagde, henvendt os flere steder for at få bund under disse skøn. Vi har henvendt os til Kunsthändlerforeningen af 1943 og Foreningen af Auktionsledere i Danmark for om muligt at få mere præcise oplysninger. Det har vi ikke kunnet få, de har ikke villet eller kunnet og har i hvert fald til dato ikke givet nogen oplysninger på de forespørgsler, vi har sendt. Men de har i øvrigt fremhævet den administrative byrde, som vil blive pålagt dem, hvad enten man vedtager de forslag, som er stillet af Det Radikale Venstre, eller det forslag om følgeret, som ministeriet har fremsat.

Summa summarum: på dette punkt – som jeg er temmelig sikker på vi kommer til at diskutere videre, og det er jeg naturligvis også parat til i fortsættelse af det, vi hidtil har drøftet – finder jeg ikke, at der endnu foreligger et tilstrækkelig sikkert grundlag for et så vidtgående forslag som det her foreliggende. Jeg foretrækker både af principielle grunde, og også fordi jeg synes, man skal gøre sine erfaringer, at gøre det, som jeg har foreslået i mit lovforslag, nemlig at indføre en følgeretsordning for den beskyttede kunst.

Qvist Jørgensen (S):

Hr. Tastesen kan ikke være til stede i salen i dag, så jeg skal på hans og Socialdemokratiets vegne sige noget om ophavsretsloven og de andre lovforslag; det kan næsten tage hele taletiden, hvis jeg skal nævne titlerne på dem.

Det er jo et meget kompliceret lovgivningsanliggende, som vi skal til at befatte os med. Er-

[Qvist Jørgensen]

faringerne fra 1985, da vi senest havde en række ændringsforslag til behandling, fortæller os, at vi skal være meget grundige og meget sikre under udvalgsarbejdet, før loven gøres færdig til vedtagelse. Der er utvivlsomt brug for tekniske opklaringsrunder under udvalgsarbejdet, og jeg forstår, at den første af disse runder faktisk allerede er under planlægning.

Det er først og fremmest ophavsretslicensen eller lidt mere folkeligt udtrykt tvangslicensen, der har givet anledning til store problemer. Copy-Dan-afgiften er ikke nogen populær afgift, selv om det skulle være indlysende, at brugerne af udenlandsk tv skal betale for den vare, som de modtager.

De problemer, som opstår, har især knyttet sig til tallet 25 tilslutninger som afgrænsning for, hvem der skal betale, og hvem der ikke skal betale. Men samtidig har det også givet anledning til store problemer, at principper i boliglovgivningen støder sammen med principper om ophavsretslicensen. Det sidste er jo også anledningen til, at ministeren nu har stillet ændringsforslag vedrørende lovens § 22 a, uden at de store problemer derved synes at blive løst.

Socialdemokratiet mener ikke, at ministeren har fundet de rette løsninger. Den nye formulering vil føre til kaotiske tilstande i boligsektoren, og vi vil henvise til de synspunkter, der allerede nu er modtaget fra Boligselskabernes Landsforening. Vi er i Socialdemokratiet klar over, at uanset hvilken løsning der findes, kan det give anledning til problemer, men vi er indstillet på, at der skal findes en løsning, der er hensigtsmæssig både for brugerne af udenlandsk tv og dem, som gennem ophavsretslicensen har krav på betaling for deres arbejde i henhold til Bernerkonventionen.

Allerede her ved førstebehandlingen vil jeg på Socialdemokratiets vegne annoncere, at vi vil stille forslag om, at afgiften, som vi i henhold til konventionerne skal inddrive, med det provenu, som vi nu kender, søges inddrevet ved betaling over licensen. Herved opnås, at flere kommer til at bære byrden, der til gengæld ikke bliver så stor for den enkelte, og vi undgår den indlysende uretfærdighed, der er indbygget i det nu kendte og meget omtalte 25 modtagereprincip. Det princip virker meget provokerende på de mennesker, der har valgt at gå sammen om en fællesantenne, altså typisk mennesker, der bor i almennyttige boliger, men også andre.

Vi mener, at det er indlysende rigtigt, at kunstnere skal have penge efter de internationale konventioner, og vores forslag går i al sin enkelhed ud på, at beløbet til kunstnerne beregnes, og at man sørger for, at de får det. Udgifterne beregnes og inddrives over licensen eller licenslignende ordninger. Jeg kan forstå, at vi her ikke kan finde tilslutning hos ministeren, men lad os nu se. I hvert fald vil jeg ikke håbe, at kultur- og kommunikationsministeren – og for så vidt heller ikke boligministeren – allerede på nuværende tidspunkt har lagt sig for fast på et kategorisk standpunkt, som kan komme til at blokere for mere rimelige løsninger. Men lad os kigge på det under udvalgsarbejdet.

Ophavsretten i forbindelse med edb-programmer og de øvrige forslag vil vi naturligvis se positivt på under udvalgsarbejdet, og vi har ikke umiddelbart de samme bemærkninger og indvendinger, som vi har haft mod den anden del af forslaget.

Jeg vil herefter vende mig til det til lovforslagskomplekset knyttede forslag om en ophavsretlig afgift på 5 pct. ved erhvervsmæssigt videresalg af kunstværker. Der er tale om et forslag, som vi er rimelig bekendt med, og hvis idé vi tilslutter os, men vel at mærke med nogle forbehold. Vi finder det vigtigt at finde frem til den mest hensigtsmæssige formulering og den rigtigste fordeling af en nødvendig støtte til udøvende kunstnere.

Vi finder, at der er for megen automatik indbygget i begge forslag i retning af, at de, der opnår at sælge til ordentlig pris og sælge jævnlige, får en ekstra fortjeneste, mens den kunstner, der er under udvikling, ikke rigtig får noget ud af nærværende formuleringer. For os at se har de foreliggende forslag for meget Matthæuseffekt, nemlig at den, som er meget givet, skal endnu mere gives, og der er for lidt af en understøttelse til de ringest indtjenende indbygget i forslagene.

Noget andet er, at for os i Socialdemokratiet synes der at tegne sig et stort og byrdefuldt administrationsapparat, som måske vil sluge for store dele af det – trods alt beskedne – provenu, forslagene kan forventes at indbringe, og jeg kan forstå, at kulturministeren har den samme betænkelighed. Også det vil vi kigge på.

Konkluderende vil jeg sige, at vi ikke er afvisende, men noget forbeholdne over for lovforslagene i den foreliggende form.

Annelise Gotfredsen (KF):

Det er velkomment, at ministeren nu løser nogle problemer, som trænger sig mere og mere på. Den nye medieteknik har gjort det nødvendigt at præcisere den ophavsretlige beskyttelse på edb-området.

Det ligger i udtrykket værker, at der skal være tale om en vis originalitet. Dansk retspraksis har ingen eksempler på afgørelser på området, men det skal nok komme. Jeg forstår, at ministeren, som man gør det i udlandet, lægger vægt på i så henseende at understrege hensynet til den fri erhvervsudøvelse.

I § 42 b fastslås, hvad der for så vidt allerede antages, at ophavsretten til et edb-program, der er frembragt som led i et ansættelsesforhold, overgår til arbejdsgiveren, såfremt ikke andet er aftalt. Vi synes, det er fornuftigt nu at lade denne praksis fremtræde i en egentlig lovaffattelse. En sådan bestemmelse vil forhåbentlig bidrage til at undgå tvistigheder, men det ville i øvrigt være interessant at få en lidt mere udførlig oversigt over gældende praksis indtil nu.

Det må også hilses velkommen, at der nu skabes hjemmel for, at ejere af kabelanlæg kan opkræve den afgift, der er fastsat af det nævnt, som vi med et dårligt navn kalder tvangsglicensnævnet.

Jeg er da også vidende om, at der er sat spørgsmålstejn ved den i loven nævnte fremgangsmåde. Men jeg må nu nok sige, at når den socialdemokratiske ordfører bruger udtrykket kaotiske tilstande, finder jeg det vildt overdrevet. Vi kommer nok til at diskutere dette meget under udvalgsbehandlingen, men den af ministeren foreslåede fremgangsmåde forekommer mig at være enkel og effektiv, og jeg kan derfor støtte forslaget herom, og jeg kan ikke se, at det forslag, som Socialdemokratiet bebuder nu, på nogen måde vil føre til en mere retfærdig opkrævningsform og fordeling af udgifterne.

Endelig indfører lovforslaget som noget nyt en følgeret, der giver ophavsmændene ret til vederlag ved videresalg af kunstværker. Et forslag af lignende karakter blev diskuteret i sidste samling såvel i salen som i udvalget, og mange af de oplysninger, vi fik ved den lejlighed, vil naturligvis også kunne belyse ministerens forslag i denne samling.

Jeg synes, at ministeren med sit forslag har nået en afbalanceret løsning, en løsning, der er helt berettiget over for kunstnerne.

Det er klart, at der vil kunne opstå afgrænsningsproblemer, men disse kan naturligvis løses, og Socialdemokratiets indvendinger forekommer mig blot at være udslag af almindelig socialistisk tankegang.

Jeg er enig i ministerens betænkeligheder ved at indføre en generel afgift, som vi også drøftede i sidste samling.

For øvrigt synes jeg, det er værd at understrege, at ministeriet i nær fremtid vil udstede udstillingsvederlag til bildende kunstnere for udlån af egne værker til udstillinger, hvor ministeriet eller dets institutioner er arrangør. Dette har været et længe næret ønske, og jeg finder det helt rigtigt, når ministeren vil afvente de undersøgelser, der i øjeblikket foregår om problemet om en offentligretlig afgift.

Jeg skal altså anbefale forslaget til vedtagelse. Jeg indrømmer, det er teknisk meget indviklet, men vi får nok den fornødne opklaring under udvalgsarbejdet.

Ingerlise Koefoed (SF):

Man må sige, at det forslag til ændring af ophavsretsloven, som vi behandler i dag, ved en første gennemlæsning, og såmænd også ved en anden og en tredje, kan forekomme noget uigennemskueligt og uoverskueligt, og derfor synes jeg, det er vigtigt, at vi meget snart i Kulturudvalget får en teknisk gennemgang af forslaget.

Derudover vil jeg sige, at det selvfølgelig tager fat på nogle aktuelle problemer og fremlægger nogle løsningsmuligheder på dem, og det vil sige, at det er et udmærket udgangspunkt for en diskussion af, hvordan man skal løse de ophavsretlige problemer, hvis det alt sammen er ophavsretsspørgsmål.

Man sidestiller i forslaget edb-programmer med kunstneriske værker, som jo er ophavsretligt beskyttet, men da der er meget større økonomiske interesser forbundet med edb-programmer end med f.eks. skulpturer og malerier, er bestemmelserne nok også rettet mere mod at få hold på udnyttelsen end mod at beskytte ophavsmanden.

Man fastslår, at hvis der ikke er truffet anden aftale, og hvis programmet er udført som led i et arbejdsforhold, tilfalder ophavsretten virksomhedsejeren, også når den oprindelige ophavsmand ikke længere arbejder i hans virksomhed.

[Ingerlise Koefoed]

Jeg kan godt forstå, at man foreslår dette, for det er vel praksis mange steder allerede, men jeg vil da godt her sige, at jeg er lidt tvivlende over for, om det er rigtigt at bære sig sådan ad, og om det ikke i virkeligheden er stof, som nærmere måtte betragtes som aftalestof end som direkte lovstof.

Derudover fastsætter man regler for begrænset mulighed for kopiering også til privat brug og for muligheden for rettelse i et program, og der nedlægges forbud mod kopiering af programmer i maskinlæsbar form, alle sammen forslag, som jeg synes ser udmærkede ud.

Når jeg sagde, at man kunne være lidt tvivlende over for, om alle de forslag, der indgår i dette ophavsretsforslag fra ministeren, egentlig skal betragtes som vedrørende ophavsret, tænker jeg dermed på spørgsmålet om edb-programmer. Jeg er faktisk lidt usikker på, om man skal beskytte edb-programmer via ophavsretsloven, eller om man skal beskytte dem via patentlovgivningen, som man jo for nylig gjorde med halvlederne og med chips. Det vil jeg bede om at vi får mulighed for at fordybe os i under udvalgsbehandlingen.

Det andet problem, man søger at løse med dette forslag, er betaling af afgift for benyttelse af kabelanlæg i store boligselskaber, hvor det er boligselskaberne, der er ejere. Man foreslår en form for løsning, som jeg ligesom hr. Qvist Jørgensen finder utilstrækkelig. Jeg mener ikke, at det, som det står i forslaget, vil kunne lade sig gøre at fritage mennesker, som ikke ser programmerne, eller som ikke er tilsluttet fællesantenneanlægget i boligforeningen, for at betale afgift for fællesantenneanlæggets benyttelse af udenlandske programmer. Jeg ved ikke, hvordan man skal få hold på, hvem der ser programmerne, og hvem der ikke ser dem.

Når vi nu endnu en gang skal tage fat på det her problem, som jo voldte os meget besvær sidste gang, vi ændrede ophavsretsloven, hvor det endte med et resultat, som viste sig – for nogle af os i hvert fald – ikke at være det helt rigtige, så synes jeg, vi skal tage fat på alle de problemer, der nu er blevet rejst, har rejst sig for os selv og er blevet rejst over for os udefra med hensyn til benyttelsen af udenlandske programmer.

Jeg synes, vi skal tage fat på reglen om 25 tilslutninger, som har gjort mange mennesker meget vrede og sikkert med rette. Jeg synes, vi

skal tage fat på opkrævningsformen. Jeg er lidt tvivlende over for, om man kan opkræve pengene over licensen. Jeg tror, at vi kan risikere dermed at rejse en lige så stor folkestorm, som vi rejste med bestemmelsen om 25 tilslutninger. Vi må se, om vi kan finde frem til en form, som så vidt muligt er tilfredsstillende for benytterne af de udenlandske programmer.

I dette lovforslag er der også noget, vi diskuterede sidste år, eller noget, der ligner det, nemlig at salg af billedkunst på offentlige auktioner og i andre erhvervsmæssige forbindelser skal pålægges en afgift på 5 pct., som tilfalder ophavsmanden eller hans eller hendes livsarvinger.

Denne bestemmelse, som hedder følgeret, findes i en del andre lande, og den har den svaghed, som hr. Qvist Jørgensen også fremhævede, at de kunstnere, hvis værker i deres levetid er steget meget i pris, får mest ud af den. Men mit spørgsmål er: Hvor mange personer drejer det sig egentlig om? De virkelig berømte kunstnere – og/eller, kan man sige, de mest salgbare – bliver det meget tit først efter deres død, og så kommer det altså enten de arvinger, der har haft det dårligt sammen med kunstneren, da han var i live, til gode, eller også kommer det ikke nogen til gode. Det sidste synes jeg er en mangel ved ministerens forslag.

Den mangel råder Det Radikale Venstre bod på med sit lovforslag nr. L 201, fordi pengene efter en ophavsmands og efter hans arvingers bortgang skal indgå i en fond til støtte for danske kunstnere og til indkøb til museer m.v. Det forslag fremsatte Det Radikale Venstre jo sidste år, men fik det ikke gennemført, fordi det dengang havde en form, som efter nogles mening gjorde det meget vanskeligt at administrere, og fordi der var så stor usikkerhed om provenuet ved det, at man tænkte: Måske kommer det til at koste mere i administration, end det giver i overskud.

Jeg mener, at Det Radikale Venstre nu har fået bedre hold på det. Jeg tror, at der er mere provenu at hente og måske lidt mindre administration, så vi stiller os fra SF's side positivt over for forslaget.

Jeg mener, at fonden til indkøb af kunst ikke skal have betegnelsen, at det er en fond til støtte for indkøb af ung dansk kunst. Jeg mener, at der her i landet findes mange udmærkede kunstnere, som måske ikke kan kaldes helt un-

[Ingerlise Koefoed]

ge mere, men som laver et lødigt arbejde, og som også kan fortjene en eller anden støtte fra den fond, der her er tale om.

I det store og hele er SF noget kritisk over for punkter i ministerens forslag, noget tvivlende over for, om alting drejer sig om ophavsret, og ganske positiv eller positiv over for nu at få gennemført Det Radikale Venstres forslag om, at der også skal pålægges ikkebeskyttet kunst en afgift, som skal gå til fremme af kunsten.

Helge Sander (V):

Venstre er tilhænger af ophavsrettens principper, som vi kender det inden for litteraturen og musikken, men de fem forslag, vi har til behandling her i dag, kan godt få os til at række en advarende pegefinger i vejret.

Vi synes, at man, især måske, når vi læser bemærkningerne, med hensyn til ophavsretten er meget, meget langt ude. Vi kunne godt frygte – ikke så meget i den her omgang med de konkrete forslag, der ligger her, men måske i det videre forløb, når vi skal behandle de ting, der kommer til slut fra Ophavsretsudvalget – at vi kan komme ud på en glidebane, som på det nærmeste kan betragtes som sabotage af hele ophavsretsideen, som vi absolut er tilhænger af.

På et tidspunkt må vi nok gøre os klart, hvad der er åndsprodukter, hvad der skal høre ind under ophavsretten, og dermed, hvad der skal betales for. Og så må vi modsat gøre os klart, hvad der er mere konkrete arbejdsopgaver, hvis løsning der betales en fast pris for. Det er bestemt ikke nogen let grænsedragning. Det er en række problemer, som vi – det er allerede understreget af dem, der har været heroppe – står lidt famlende over for.

I ministerens bemærkninger nævnes en af de ting, Ophavsretsudvalget skriver i sin delbetænkning nr. 6 om billedret, nemlig at der skal være en obligatorisk høring af arkitekten i forbindelse med ændringer af offentlige bygninger. Det synes jeg er et forslag, som absolut må mane til eftertanke, og det er en af de ting, som ligger i den betænkning, vi helt givet vil møde på et senere tidspunkt.

Jeg synes, det på glimrende vis illustrerer, hvor langt vi er ude, og at vi er så langt ude, at det kan komme til at gå ud over det, vi mener er det væsentlige, når vi taler om ophavsretten.

Vi føler også, at man går for vidt, når man kan komme i tanker om at foreslå, at der skal

være en lovbestemt ret for kunstnere til at få adgang til steder, hvor de har deres kunstværker placeret, selv om de er solgt. Og vi behøver ikke engang at tage fat på delbetænkningen. Vi kan også tage situationer, som vi allerede kender, bl.a. den sag, der har været for domstolen, hvor en tv-fotograf krævede ophavsretsafgift, fordi en dagbladsfotograf havde taget et billede fra tv-skærmen. Det var dronningens nytårstale for et par år siden. Tv-fotografen tabte, men meget knebent: 1–2.

Det er heller ikke tilladt i dag at kopiere egne artikler, som man f.eks. har sat i et dagblad, og sende dem ud til en større kreds, selv om man har skrevet dem og oven i købet ikke fået penge for dem. Bare typografer har sat det op, selv i en helt almindelig og sædvanlig opsætning, hører det ind under ophavsretten.

Kun disse meget, meget groteske eksempler som en advarsel, når vi nu er gået ind i en substans, som er meget, meget indviklet, og hvoraf vi kun angriber et lille hjørne i dag. Det er ikke så meget på grund af de penge, der ligger i det. Det er mere på grund af de principper, vi er bange for kan komme til at lægge hindringer i vejen, således at vi ikke får den maksimale anvendelse af kunsten. Det skulle nemlig ende således, at det eneste, vi har mulighed for at gøre i rimelig frihed, er at spille kort og synge lidt fra Højskolesangbogen og ellers lytte til musik, der er mere end 50 år gammel.

Vi må finde nogle kriterier, hvor flest mulige kunstfrembringelser realiseres, og hvor vi lægger færrest mulige hindringer i vejen. Også i dag kommer der en række forslag, hvor man næsten fornemmer, at de taler om pengemaskiner for pengemaskinernes skyld. Hvad der ikke mindst er væsentligt, og som mange har peget på er relevant i forbindelse med forslagene, er, at vi ikke får en så omfattende administration, at det bliver en så stor udgift, at der slet ikke bliver noget til det egentlige, det reelle, det, som er ønsket med lovforslagene.

Vi skal selvfølgelig sikre kunstnerne og sikre de flest mulige kunstfrembringelser til glæde for os alle sammen. Derfor kan man sætte spørgsmålstejn ved omfanget af de ophavsretsafgifter, vi taler om. Især er jeg faldet over, at der skal betales afgifter til arvinger. Det er selvfølgelig helt i orden, at det går til kunstnere, som er aktive, og som stadig væk kan producere, men jeg mener, der må være nogle grænser.

[Helge Sander]

Det mest konkrete forslag, vi har i dag, som jeg mener er det mest vidtrækkende og afgørende, er ophavsretten til edb-programmer. Vi føler, det er meget væsentligt, at vi får fastslået, at det er en ret, der tilhører arbejdsgiveren, ganske enkelt fordi vi dermed sikrer, at man ikke ødelægger arbejdspladser ved, at de, der producerer edb-programmerne, tager dem med sig. Det har vi et eksempel på inden for det private erhvervsliv, nemlig den retssag, der har været i Nordjylland, hvor et firma var ved at knække halsen, fordi de edb-programmører, som havde produceret programmerne, tog programmerne med sig og dermed naturligvis også kunderne. Vi har også hørt om eksempler inden for det offentlige, hvor institutioner ikke har mulighed for at videresælge produkter til udenlandske kolleger, fordi der er ophavsretsproblemer.

Det er urimeligt, når vi tænker på, at disse edb-opgaver løses på hardware, som tilhører de her nævnte, og som der er betalt for én gang. Det må være noget, der tilhører arbejdsgiveren, og det er vi vældig tilfredse med.

Jeg skal erkende, at lovforslagene og beslutningsforslagene rummer en række meget udviklede juridiske spidsfindigheder, og jeg er en af dem, som meget gerne ser, at vi ofrer noget tid på at komme i bund, også fordi det er et område, vi ved vi skal videre med. Det er et område, vi skal behandle flere gange de kommende måneder og år. Derfor synes jeg, det er væsentligt, at vi kommer så dybt ned i stoffet som overhovedet muligt.

Disse betragtninger fra os i dag er i første række fremsat for at gøre opmærksom på, at vi er forfærdelig bange for, at vi kommer så langt ud, at vi saboterer en absolut god og gangbar idé.

I øvrigt henviser vi til kultur- og kommunikationsministerens bemærkninger, som vi til fulde kan tilslutte os.

Arne Melchior (CD):

Lad mig starte med et par kommentarer til de radikale forslag, der indgår i den pakke, vi her har til behandling.

Jeg mener ikke, at grundprincippet i det radikale forslag kan accepteres. Jeg vil sige ligeud, at jeg opfatter hr. Bernhard Baunsgaards forslag som en skat. Hr. Bernhard Baunsgaard vil gerne inddrage den merværdi, der opstår på

kunstværker, og bruge den til forpligtelser, som samfundet eventuelt vil påtage sig over for andre kunstnere end dem, der har fremstillet de pågældende kunstværker.

Som hr. Bernhard Baunsgaard ved, er CD beredt til og stiller altid op til at yde kunststøtte. Samfundet skal være mæcen, efter at samfundet har gjort det næsten umuligt – ikke helt, men næsten – for private at være mæcener, således som vi har kendt det igennem århundreder og årtusinder.

Jeg mener, at det må komme af de midler, staten på anden måde indkræver og altså har skaffet sig rådighed over, men ikke ved at lægge en skat på den merværdi, der opstår ved salg, ved omsætning af kunst. Sådan merværdi – det er det, jeg føler at ministerens forslag bygger på – kan i givet fald kun komme den kunstner til gode, der har fremstillet det pågældende kunstværk. Det er jo det, der er hovedideen i ministerens forslag på dette område. Der er noget rimeligt i, at når en sådan merværdi opstår, så skal ikke kun den ejermand, der på det pågældende tidspunkt har fået dette kunstværk i hænde, og ikke kun dem, der formidler salget, have den. Der skal altså også betales en afgift til den kunstner, uden hvem hele denne handel jo slet ikke kunne finde sted.

Hr. Qvist Jørgensen talte om – jeg tror, jeg citerer ham ordret – at disse beløb også skulle komme kunstnere, der er på vej eller under udvikling, til gode. Det føler jeg at staten må finde ud af på anden måde, ikke ved at belægge kunstner A's kunstværk med en skat og derved støtte kunstner B, C og D. Det har vi andre veje til. Vi har bl.a. Statens Kunstfond, og det skal som hidtil efter min mening kanaliseres ad denne vej.

Jeg vil godt sige noget om problemet med arvinger, som hr. Helge Sander tog op. Jeg føler, det er rimeligt, at arvinger kan få afgifter, royalties, af den ophavsret, som ellers ville være tilkommet den kunstner, som altså på det pågældende tidspunkt ikke mere er i live.

Jeg har for nogle år siden herfra mindet om, at Bizet døde et halvt års tid efter, at hans opera »Carmen« havde haft premiere og for øvrigt fik fiasko. Siden er det blevet verdens mest spillede opera, men der har altså ikke været nogen afgift at betale til Bizet, fordi han ikke levede, eller til hans arvinger, fordi man dengang ikke havde regler af den art. Det må forekomme ganske urimeligt.

[Arne Melchior]

Jeg sammenligner i og for sig med formuenden menneskers formue. Hvis man efterlader sig formuegenstande eller rede penge, værdier, så vil arvingerne i en lang årrække, hvis de da ikke afhænder disse formuegenstande eller formøbler beløbene, kunne leve af renterne af det, arveladeren har efterladt dem. Kunstværket er nu engang kunstnerens formue, og derfor føler jeg det rimeligt, ret og skel, at arvingerne i en tid kan lukrere deraf.

Jeg skal i øvrigt tilsige ministerens forslag meget velvillig behandling. Vi synes, det er fornuftigt. Det har sikkert endda været nødvendigt for ham, selv om hele revisionen af ophavsretslovgivningen ikke er klar endnu, at gribe ind på nuværende tidspunkt, bl.a. på grund af den tekniske udvikling, som gør det naturligt, at der ses på tingene.

Jeg skal ikke nægte, at jeg som andre har tvivl om og vanskeligheder med definitionen af, hvornår ophavsret opstår. Jeg vil godt udkaste en tanke. Jeg tør ikke hævde, at den er helt original, men jeg vil så sige det på en meget enkel måde. Åndsprodukter, der er udført som led i et ansættelsesforhold, hvor ansættelsesforholdet er en forudsætning for, at man har kunnet arbejde med disse ting, har haft nødvendig viden, materialer, tid, som er blevet én betalt, må på det tekniske område, også på det kunstneriske område – når det ikke er reguleret af aftaler, så er det en anden historie – rent lovgivningsmæssigt tilhøre den arbejdsgiver, som har gjort fremkomsten af disse værdier mulig. Alle åndsprodukter, kunst osv., som fremkommer ved den pågældende persons helt egen indsats, må til gengæld være fuldt omfattet af den ophavsret, vi har i lovgivningen.

Jeg skal i denne forbindelse undlade at falde for fristelsen til at tale om de forhold, der gør sig gældende for journalisters og andre pressefolks ophavsret. Det skal jeg tillade mig at komme tilbage til under det næste punkt på dagsordenen, hvor vi har et forslag fra Fremskridtspartiet til behandling.

Med disse ord skal jeg afvise de to forslag fra Det Radikale Venstre, men selvfølgelig skal ideerne i disse indgå i den grundige behandling, vi bliver nødt til at have i udvalget. Kan CD medvirke til, at det nås i indeværende samling, gør vi det gerne, fordi der er visse tekniske nødvendigheder, men det er i så fald ministerens model, vi vil arbejde ud fra.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Blot for at forebygge en mulig misforståelse vil jeg da gerne sige til hr. Arne Melchior, at det ikke er indtrykket, at de hjælpe- eller de støtte-muligheder, unge danske kunstnere har, hverken via kunstfond eller andet, er nær tilstrækkelige. Mon ikke hr. Arne Melchior er enig i det synspunkt?

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Jeg vil godt spørge hr. Arne Melchior for at få klarhed over, hvad hr. Arne Melchior egentlig mente med et ansættelsesforhold, og at ejendomsretten, ophavsretten så overgik til arbejdsgiveren: Hvis et forlag hos nogle forfattere bestiller noveller til en novellesamling og denne bliver udgivet, hvem har så ophavsretten til novellerne? Hvem er det, der skal have penge fra radiokassen? Hvem ejer novellerne, selv om de er blevet offentliggjort som led i et aftalemæssigt og egentligt ansættelsesforhold?

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg er i stand til at besvare de to spørgsmål kort.

Jeg er enig med hr. Qvist Jørgensen i, at det kan diskuteres, om de midler, der er til rådighed til støtte for vordende kunstnere og kunstnere under udvikling, er tilstrækkelige. Jeg siger ikke, at de er tilstrækkelige. CD har aldrig været med til at foreslå forringelser. Under den nuværende regering er Statens Kunstfonds midler blevet forøget, og det har vi altid støttet. Dermed er ikke sagt, at så er det tilstrækkeligt, så er det nok.

Det, jeg vendte mig imod, var, at man vil beskatte kunstner Hansens merværdi og give det, der på grund af hans arbejde fremkommer, til kunstner Jensen eller Sørensen. Det var den model, jeg ikke følte mig rigtig overbevist om.

Til fru Ingerlise Koefoed kan jeg sige, at hvis man bestiller et arbejde, opstår der ikke et ansættelsesforhold. I de forhold, det være sig til Danmarks Radio eller andre radiofonier, som fru Ingerlise Koefoed nævnte, eller et forlag eller anden opdragsgiver, vil der næsten altid foreligge en aftale, og jeg sagde udtrykkelig, at dér, hvor der er et aftaleforhold, skal lovgivningen ikke bryde ind.

[Arne Melchior]

Det, jeg talte om, var, når det drejer sig om et fuldt, et helt ansættelsesforhold. Så vidt jeg er underrettet, gælder det, at resultater, der opnås af en forsker under dennes forskning for en medicinfabrik f.eks., som vedkommende er ansat på, i alle normale tilfælde vil tilhøre det pågældende selskab, den pågældende virksomhed.

Glistrup (FP):

Det næste punkt på dagsordenen er beslutningsforslag nr. B 66. Heri causerer Fremskridtspartiets essayistisk over nogle grunde, der efter vor mening fører til, at ophavsretten i nu- og fremtidens samfund, med de forhold, der nu har udviklet sig, bør nedtrappes på en lang række felter. Blandt disse er de tre områder, som behandles under denne sag på dagsordenen, og på alle tre punkter er det sådan, at de forslag, der er fremsat, går ud på at optrappe ophavsretten. Dermed har jeg i og for sig allerede begrundet, hvorfor Fremskridtspartiet vil stemme nej til samtlige fire forslag.

Når vi så går ind på de tre sagsområder, som de fire forslag omhandler, vil jeg begynde med det eneste, hvor jeg har en lille smule venligt at sige, nemlig det, der vedrører edb-programmer. Det er da ganske rigtigt, at når vi har en ophavsretslovgivning og i øvrigt al den lovgivning, vi har, konkurrenceret og andre åndsrettigheder, immaterielle rettigheder, og hvad lovgivningen nu vrimler med, og der så opstår sådan noget som edb, så må det være rimeligt, at lovgivningsmagten kommer med nogle regler, sådan at man ikke skal være totalt på herrens mark, når man praktiserer.

Det har kultur- og kommunikationsministeren ret i, men de regler, han så har valgt, er efter Fremskridtspartiets mening ikke valgt med omtanke. Det, der er hovedsynspunktet i dette væld af detailregler i kulturministerens lovforslag nr. L 153, er, at han tager, om man så må sige, de forhåndenværende søms princip og siger, at edb-programmer skal sidestilles med litterære værker. Det er det, der er hovedprincipet.

Der er så enormt store forskelle mellem edb-programmer, deres tilblivelse, deres funktion i samfundet osv., og »Hakon Jarl«, eller hvad man nu kan tænke på af litterære værker, at der faktisk ikke er nogen som helst fornuftig grund til, at man lige præcis, fordi man har en kasse,

der hedder litterære værker, presser edb-programmer derned. »Om igen«, vil jeg sige med prinsessen i »Klods-Hans«, når kulturministeren her kommer og vil fri til os for at få denne regel igennem for edb-området.

Efter Fremskridtspartiets opfattelse skal man bygge videre, når man skal løse de problemer, som edb-programmerne og deres krænkelse udefra rejser, hvad der trænger sig på dér, på konkurrenceretlige synspunkter, på berigelsesforbrydelseskapitlet i straffeloven, altså helt andre områder af lovgivningen end ophavsretten til litterære værker.

Det næstværste eller næstdårligste, om man vil, inden for de forslag, der her er stillet, er den idé, at der, når man går hen og sælger et maleri eller et andet kunstværk, pludselig skal betales en ekstra skat – som om vi ikke havde skatter nok! Hr. Arne Melchior har fuldstændig ret i, at det er en skat, man vil have ind, hvad enten vi læser lovforslag nr. L 153, eller vi læser forslagene fra Det Radikale Venstre.

Når man vil til at indføre en sådan ny omsætningskat, vil den i alle led føre til noget kontrolvæsen, teknisk ufuldkommenhed, skatte-tænkning i retning af at undgå det osv., som det absolut ikke er fornuftigt at samfundet spilder ressourcer på.

Men det er i og for sig ikke det principielle set fra Fremskridtspartiets side, når vi vender os imod den form for ophavsretsoptapning, der her er tale om. Hvis man går ind til en manufakturhandler og køber et par underbukser eller man går ind til en isenkræmmer og køber et køleskab, skal manufakturhandleren eller isenkræmmeren eller Atlas eller His Masters Dress, eller hvem der nu har produceret underbukserne ovre i Herning eller Ikast, eller hvor køleskabet nu er lavet, ikke pludselig have en afgift, fordi jeg sælger mine underbukser til min nabo, eller hvem jeg nu sælger dem til.

Hvorfor i alverden skal der så betales en afgift, fordi jeg ikke tager køleskabet ud af køkkenet, men i stedet får fat i et maleri, og det, hvad enten det sælges erhvervsmæssigt, hvad det her først og fremmest handler om, eller det sælges privat? Det er vel i den forbindelse raslende ligegyldigt. Hvorfor i alverden skal et tidligere handelsled have nogen som helst indflydelse på det? Det tidligere handelsled har fået sine penge på det tidspunkt, hvor det tidligere handelsled har solgt det, hvad enten det er kunstmale-

[Gillstrup]

ren, eller hvem der nu er tale om. Derfor er det principielt en fejl tanke.

Så kommer vi til det tredje og sidste element i disse fire forslag, og det er efter vor mening det værste. Det er dette Copy-Dan'eri. Her er det vel rigtigt – det lod Fremskridtspartiet sig i hvert fald besnære af for år tilbage, og jeg tror, at vi virkelig også måtte forføres – at der efter Danmarks internationale forpligtelser er et grundlag for, at man skal lave sådan noget som Copy-Dan, og at der er ophavsret til disse forskellige ting, der svirrer rundt oppe i luften.

Men det, som unægtelig er af interesse, er, at selv om vi modstræbende – og det var meget modstræbende, Fremskridtspartiet lod sig hale til truet – har været med til at indføre dette Copy-Dan'eri, så må vi spørge: Er vi virkelig internationalt forpligtede så langt, som kulturministeren nu vil gå? Altså: Når man nu har næret denne slange ved sin barm, skal den så have lov til at vokse, til at kvæle alt og alle, sådan som der nu er tilløb til?

For det bliver nok ikke sidste gang, vi hører, at Copy-Dan render trapperne i Kulturministeriet tynde for at opnå at få yderligere adgang til at kræve ind på alle mulige leder og kanter. Er det ikke sådan, at vi i hvert tilfælde kan sige, at hvordan Copy-Dan opkræver sin afgift, det er det Folketing ikke af de konventioner, vi har indgået, forpligtet til at gå videre med? Hvis svaret fra kulturministeren er, at det er vi ikke pligtige til, men at man altså bare af hensigtsmæssighedsgrunde, eller hvad man nu vil kalde det, når man sidder i en socialistisk regering, har fundet, at nu skal der laves yderligere den kontrol og det indgreb over for menneskene og det barnepigeri fra regeringens side, som man her ønsker, ja, så er svaret selvfølgelig ganske klart: Så skal vi afvise det.

Men hvis ministeren mener, at det, han nu foreslår, er noget, som Danmark er folkeretligt forpligtet til, og som vi kunne dømmes for ved domstolen i Haag, eller hvor man nu pådømmer den slags ting, hvis dette Folketing ikke vedtager det, så vil vi i hvert tilfælde meget gerne se en indgående redegørelse for det på skrift i Kulturudvalget, og selvfølgelig vil vi da også meget gerne høre, hvad ministeren siger her fra talerstolen om det emne, hvis han er klædt på til at tale om det allerede her på nuværende tidspunkt.

Vi tager derfor i dette Copy-Dan-problem meget, meget langt følgeskab med fru Ingerlise Koefoed og hendes bemærkninger. Hvad enten hun så kan lide at have Fremskridtsfolk med i sin bagage eller ej, er det altså således, at af det, vi hidtil har hørt om dette tredje og sidste emne i denne lovpakke, er det, som fru Ingerlise Koefoed fremstillede, efter vor mening faktisk det mest jordnære.

Det forekommer folk aldeles idiotisk, når de har anskaffet deres fjernsynsapparat og har betalt deres antennemedlemskab osv. og så sidder hjemme og tager Sky Star eller TV-17, eller hvad det nu hedder, der strømmer ind, og hvor man skifter om på kanalvælgeren fra det ene til det andet, at de så pludselig skal til at betale afgift til nogle mennesker, der har solgt deres program, hvad enten det så er en musikvideo, eller det er en naturoptagelse, hvor man har kigget på dyr i Kenya, eller hvad der er tale om. Det forekommer urimeligt, at de mennesker, der én gang har fået deres betaling, nu én gang til fra fru Petersen ude i Rugtoften 17, 3. sal tv. i Glad-sakse skal til at have nogle penge derfor. Det fører ud i det fuldstændige vildskaber, som jo altså simpelt hen kan føre til, jeg er lige ved at sige noget i retning af en ruiner, når vi om føje tid måske kan tage 500 kanaler ned fra luften.

Ja, man ved ikke, hvad der kan ske, når der kører 500 programmer 24 timer i døgnet – mere bliver det vel næppe – og det så skal fordeles ud til alskens ophavsmænd.

Disse mennesker må indrette sig på, at når de indgår kontrakten med det pågældende foretagende, som de sælger deres program, deres naturoptagelser, deres musikvideo til, så har de fået deres penge.

Derfor nej til alle tre dele i alle fire lovfor-slag.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Ophavsret har altid givet anledning til stor debat i Folketinget, og med jævne mellemrum kommer den altså op, og vi må debattere den. Det viser sig hver eneste gang, at det er uhyre svært at afgrænse ophavsret: hvornår det kan være rimeligt og hvornår ikke.

Jeg synes også, at den debat, der er forløbet hidtil, med de eksempler, der kommer frem i de forskellige indlæg fra ordførerne, klart har vist, at det ikke er nogen enkel sag.

[Inger Stilling Pedersen]

Vi mener vel alle, at ophavsret skal der til en vis grad være, men vi mener vel også, at man kan gå så vidt i ophavsretsspørgsmål, at det simpelt hen ikke kan fungere.

Kristeligt Folkeparti er meget indstillet på, at udvalgsbehandlingen nødvendigvis må uddybes meget med henblik på at øge forståelsen og prøve at opklare tingene og se, hvordan de kan fungere.

Kristeligt Folkeparti tilslutter sig de to regeringslovsforslag, hvorimod vi ikke tilslutter os de to radikale lovforslag. Vi betragter dem faktisk som forslag til at skaffe unge kunstnere nogle penge. Det kan så være et radikalt forslag til den måde, man kunne gøre det på. Der kunne jo også være mange andre måder. Vi afviser de to forslag.

Jørgen Tved (FK):

Også vi vil i denne sag vente med at tage hatten af, til vi ser manden, og i de fire lovforslag, som vi her behandler på én gang, synes vi at der er en hel række løse ender.

Lad mig med det samme sige om lovforslag nr. L 201, der er fremsat af Det Radikale Venstre, at det er vi under ingen omstændigheder indstillet på at følge. Vi synes ikke, der skal pålægges yderligere en særskat eller moms, som det allerede er sagt, når man offentligt handler med disse kunstværker, eller hvad det nu måtte være. Vi synes, som andre har sagt, at unge kunstnere skal have en chance for at vise, hvad de duer til, men vi synes ikke, det skal ske ved, at man lægger en ny afgift over på ældre kunstværker.

I nogle af de andre lovforslag om ophavsret synes vi også der er tale om en lidt stor mundfuld. Hvor begynder man, og hvor ender man? Jeg har som ung maskinarbejder en gang været med til at reparere nogle svejsninger på en Robert Jacobsen-figur. Har jeg nu en ophavsret, eller skal jeg have nogle tilskud, fordi jeg har deltaget i noget sådant? Eller er det Robert Jacobsen, der løber med det hele for de svejsninger, jeg har lavet? Ja, det er et indviklet problem at finde ud af, hvor det ene ender, og hvor det andet begynder, så derfor vil vi godt se, hvad der kommer ud af tingene under udvalgsbehandlingen.

Med hensyn til kabel-tv og afgifter i forbindelse med de mange tv-stationer, man efterhånden kan tage ned eller i fremtiden kommer til at

kunne tage ned, frygter vi, at vi får indført et hybridnet, så det bliver det helt store antal kanaler. Hvad så? Hvordan skal vi klare betalingen af den slags ting? Og hvor meget bruger vi af den slags ting?

Derfor håber vi, at udvalgsbehandlingen kan afklare nogle af disse spørgsmål, og når vi ser, hvad der kommer ud af det, skal vi tage stilling og stemme, som vi mener det er rigtigt.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Ordføreren vedrørende lovforslagene nr. L 201 og L 202, hr. Bernhard Baunsgaard, har ordet.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne begynde med at sige nogle ord om ministerens forslag.

Det haster stærkt, sagde ministeren. Og det, der hastede stærkt, det var edb. Jeg havde håbet, at det var kunstnerne.

Måtte jeg derefter sige, at jeg godt kan forstå, at det haster på edb-området, for det er jo et område, der er i hastig udvikling. Jeg skal ikke gå i enkeltheder, for det er meget indviklet. Jeg skal bare sige, at der er nogle interessante forslag, som man nok skal mærke sig.

Det, vi vil beskytte ved fremstillingen af edb-programmer, er jo ikke principperne. Det, der med det fine ord, som ministeren har brugt, hedder algoritmerne, skal ikke beskyttes, for algoritmerne er nødvendige, når man skal fremstille disse programmer. Nej, det, man vil beskytte, er det enkelte resultat af at bruge disse ideer. Det synes jeg nok man skal mærke sig. Nu er ideer og principper som regel det, der varer længst, og resultatet af dem det, der hurtigst forældes. Men det er altså det, man koncentrerer sig om. Det er den ene ting.

Så er det vel også bemærkelsesværdigt, at mens love, bekendtgørelser og andet, man fremstiller i offentligt regi, ikke er undergivet beskyttelse ifølge ophavsretten, idet man ønsker at gøre det alment bekendt, så mener ministeren, at man skal beskytte edb-programmer fremstillet i offentligt regi. Der kan man så spørge: Er man ikke også interesseret i, at de bliver kendt? Hvis man f.eks. fremstiller et edb-program, der skal gøre det forståeligt, hvad det egentlig er, vi har tænkt os med den nye skatte-reform, ville det så egentlig være så galt, om folk gav sig til at kopiere det og sad og studerede det hjemme?

[Bernhard Baunsgaard]

Hvor langt vi skal gå, er nok noget, vi alligevel skal drøfte igen, men som sagt skal jeg ikke gå meget langt ind i det. Det er allerede sagt af de foregående ordførere, at der bliver mange ting at drøfte, og der skal en grundig udvalgsbehandling til.

Reglen om, at arbejdsgiveren altid har retten til et program, der er fremstillet, er blevet nævnt. Så bliver ordet »forsker« brugt, og netop med hensyn til forskning er der som regel undtagelser. En forskers programmer på andre områder vil ikke tilfalde arbejdsgiveren. Men det vil jeg gerne drøfte nærmere i udvalget.

Jeg vil også gerne drøfte de regler, der i al almindelighed gælder for skolers brug af programmer. Der er efterhånden ved at danne sig en fast praksis, men jeg kunne godt lide at få lidt oplysninger om, hvordan den er. Men som sagt: Det er meget indviklet.

Så kommer der i ministerens forslag et forsøg på at udrede de stridigheder, der har været om betalingen af tvangslicensen. Jeg kan kun sige, at også jeg synes, at det er nødvendigt, at vi kommer til en eller anden afgørelse her i Folketinget, og er interesseret i, at det bliver drøftet godt igennem.

Vi er naturligvis også interesserede i, at vi får drøftet godt igennem, hvad der skal ske med ophavsretten til billedkunst. Og dermed er jeg fremme ved mine lovforslag. Det Radikale Venstres forslag bygger som udgangspunkt på ophavsretten.

Jeg vil gerne takke SF, der ubetinget gav tilslutning til de ideer, der ligger bag det, og jeg vil håbe, at det lykkes for os at overtale Socialdemokratiet. Jeg synes bestemt, der var en åbning dér. Det, som var betænkeligt for Socialdemokratiet, håber jeg vi kan klare i udvalget.

Jeg kan her gøre opmærksom på, at når Socialdemokratiet siger, at det i særlig grad er enkelte kunstnere, der vil få glæde af det, kan man spørge, om disse enkelte kunstnere, der jo i det store og hele også er de mest geniale, ikke er dem, der har mest ret til også at få økonomisk udbytte af det. Men jeg gør opmærksom på, at der i mit forslag er indsat en regel, hvorefter kulturministeren kan fastsætte et maksimumsbeløb, hvis man absolut ønsker det. Jeg håber som sagt, at det lykkes at overtale Socialdemokratiet.

Så vil jeg gerne ind på nogle af de indvendinger, der har været fremført.

Først fra ministeren: Der var en sammenblanding af privat og offentlig afgift. Det mener jeg ikke der er. Mine forslag bygger ganske klart på, at der er en offentlig afgift. Hr. Arne Melchior kaldte det en skat. Det vil jeg ikke kalde det, men all right, det kan man gøre. Og så kan man samtidig konstatere, at billeder, der ejes en af privatmand, jo ikke er undergivet formueskat. De er heller ikke ved videresalg med stor fortjeneste undergivet indkomstskat, og så kunne der vel nok, når de bliver solgt videre, være en afgift på 5 pct. til gavn for de kunstnere, der har frembragt dem.

Ved at tage udgangspunkt i ophavsretten, som vi har gjort det, ligesom ministeren, har vi ønsket at gennemføre en lovgivning, der sikrer de bildende kunstners rettigheder, så de ikke er henvist til i fremtiden alene at klare sig med milde gaver fra samfundet, men også kan få noget, der stammer fra en ret. Det har været meget afgørende for os.

Jeg gør opmærksom på, at dette med ophavsretten til billedkunst er noget, der blev fastslået den 26. juni 1948. Danmark var interesseret. Vi ratificerede dette forslag i 1961, og her 26-27 år senere er det kommet så langt, at vi tager vores ratificering alvorligt. Det gælder både de radikale forslag og ministerens forslag, at man bygger på ophavsretten, det, der hedder droit de suite, altså følgeretten.

Så spørgsmålet: Skal man alene holde sig til afgift på de billedværker, hvis ophavsmænd lever endnu, eller hvor der er gået rimelig kort tid, eller skal vi gå længere tilbage? Hvis vi skulle gå tilbage, burde vi vel gå tilbage til 1948, da vi sagde, at det her var en god idé, og gav principiel tilslutning, og så regne 50 år fra det. Men jeg synes ikke, at vi skal binde os til en sådan årrække. Jeg synes, at de ældre billedkunstværker også skal med ind.

Men der er ingen sammenblanding. Det er det offentlige, der skal opkræve afgiften, det er et privat firma, der må sørge for, at ophavsmændene henvender sig og beder om at få deres betaling for videresalget tilsendt. Der er ingen sammenblanding.

Så spørgsmålet: Vil afgiften blive dyr at administrere? I Norge har man en sådan afgift på al omsætning. Omsætningen i Norge er efter de oplysninger, Skatteministeriet har givet, på ca. 200 mio. kr. Dér er afgiften på 3 pct., og den indbringer 6 mio. kr. Det er oplyst, at admini-

[Bernhard Baunsgaard]

strationen koster ca. 17 pct. Vi regner med, at i Danmark har vi en omsætning på billedkunstområdet, der er større end den norske. Jeg regner med, at den måske er 2-3 gange så stor. Det synes jeg svarer helt til det, man får fornemmelsen af ved at studere, hvordan indstillingen til kunst har været i de to lande. Selv om vi kun går ud fra 200 mio. kr. i omsætning, vil afgiften indbringe 10 mio. kr. De oplysninger, jeg har fået fra Skatteministeriet, går ud på, at der især er 500 omsætningssteder, som man skal holde kontrol med. Det er derfor, man kan komme ned på en ekstra udgift på 600.000 kr. Selv om vi holder os til, at Danmark virkelig ikke skulle have en større omsætning på billedkunstområdet end Norge, er der et rimeligt forhold mellem opkrævning og administrationsomkostninger.

Så spørger man: Jamen hvorfor i alverden skulle vi nu indføre en sådan afgift på al omsætning af billedkunst? Hertil vil jeg sige, at man jo har den i Norge, hvor man har haft den siden 1940'erne, men i sommer gennemførte man en afgift på 10 pct. i Island efter de samme principper. Jeg synes, at Danmark bør være det næste af de nordiske lande, som indfører denne afgift hvilende på al kunst. Jeg mener ikke, det er for tidligt, at vi får denne afgift indført.

Hvis man taler om, at det skal være til gavn for de unge kunstnere, dem, der ikke er anerkendte, så gør jeg opmærksom på, at ministerens forslag alene rette sig mod kunstnere, der er så anerkendte, at deres værker indbringer et rimelig stort beløb ved omsætning. Ved at lægge afgiften på al omsætning vil vi – forudsat, at vore tal nu holder; ministeren siger, at det giver ½ mio. kr. til ophavsmændene – det er også 5 pct. – og mine tal, at det er 5 pct. af en omsætning på 200 mio. kr. – få et ekstra beløb på 9½ mio. kr., og efter mit forslag – men vi kan da godt diskutere, om vi kan målrette det endnu bedre – er det fastsat, at dette provenu skal bruges først og fremmest til arbejdslegater for unge kunstnere – og det er jo netop kunstnere, som er i begyndelsen af deres karriere – og ikke, som de bruger det i Kunstfonden, i meget høj grad gives til dem, der er etablerede. Sidst er det jo blevet påtalt fra nogle sider, at der blandt modtagerne nu er flere professorer, altså anerkendte. Resten – vi har tænkt os, at der skulle ske en deling i to dele – skulle bruges til, at museerne kunne opkøbe dansk nutidskunst, og dansk nu-

tidskunst er jo ikke mindst den unge generation, der kommer frem. Men vi kan præcisere det.

Jeg håber meget, at det gennem arbejdet i udvalget, hvor vi naturligvis kan få opklaret alle disse ting – så vidt det nu er gørligt med den brøstfældige statistik, vi har – kan lykkes at nå til, at vi samles – bortset fra Fremskridtspartiet naturligvis – om at hjælpe de danske kunstnere til at få deres ret, så de ikke kun skal leve af almisser fra det øvrige samfund.

Kultur- og kommunikationsministeren (H.P. Clausen):

Jeg vil gerne indlede med at takke for den, synes jeg, overvejende velvillige modtagelse, som mine lovforslag har fået. Jeg har også af denne førstebehandling kunnet konstatere, at de punkter, som skal diskuteres videre, er blevet afdækket. Jeg kan i den forbindelse sige, at jeg er ganske enig med de ordførere, som har sagt, at det er et kompakt og detaljeret forslag, og at der er meget vanskeligt stof i det for os alle sammen. Jeg kan derfor kun gentage, hvad jeg har sagt tidligere, men også synes jeg vil sige til de ordførere, som har nævnt det: Kulturministeriet og jeg selv er naturligvis parate til at yde teknisk bistand og til at foretage en teknisk gennemgang og derefter yde den nødvendige yderligere løbende bistand til at gennemgå enkelthederne i lovforslagene.

Jeg skal gøre nogle enkelte bemærkninger til nogle af de punkter, der er trukket frem.

Hr. Qvist Jørgensen var jo særligt optaget af at pege på det problem, som har at gøre med opkrævningen af Copy-Dan-licensen eller tvangslicensen, som den jo også kaldes. Tvangslicens er jo et ord, der skal bruges rigtigt. Desværre har det i den offentlige debat fået den klang, at man med tvangslicensen har øvet tvang over for brugerne af fjernsynet. Det er jo ikke tilfældet. Tvangen er udøvet over for indehaverne af ophavsrettigheder, som er blevet tvunget til at stille deres produkter til rådighed til en pris fastsat af et licensnævn.

Man har jo faktisk begrænset ophavsretshavernes muligheder og derved i høj grad lettet situationen for brugerne af tv, både økonomisk og praktisk, for ellers havde de enkelte antenneanlæg været nødt til, sådan som vilkårene er, at forhandle med de enkelte programleverandører både om retten til at fordele programmer-

[Kultur- og kommunikationsministeren]

ne og om den pris, der skulle betales. Nu er leverandørerne, ophavsmændene, tvunget til at stille deres programmer til rådighed, og de er tvunget til at gøre det til den pris, som fastsættes af Tvangslicensnævnet, som det kaldes. Det tror jeg er vigtigt at understrege, fordi det også er noget, der har med hele spørgsmålet om opkrævningsproblemerne at gøre, tror jeg, idet opkrævningsproblemerne kan være vanskelige.

Vi har i hvert fald nu søgt at skabe den juridiske hjemmel for, at nogle af de problemer, som har været påpeget, kan løses, men jeg tror, at bagved ligger også en grundlæggende misforståelse af tvangslicensen som et forsøg på at trænge sig ind og tiltage sig en afgift, som egentlig er uberettiget. Det er den jo ikke. Tværtimod har man hjulpet seerne til at kunne få en rimelig og en rimeligt billig adgang til programmerne.

Derfor vil jeg også gerne i forbindelse med et par af hr. Glistrups bemærkninger præcisere, at det jo ikke er Copy-Dan, der skal hjælpes i denne sag, det er de ejere, som skal sørge for, at afgiften til Copy-Dan kan betales. De får en hjemmel til at opkræve den hos deres lejere, hos brugerne af antenneanlæggene. Det er dér, vi sætter ind, og vi er jo også – for nu at tage det spørgsmål fra hr. Glistrup op – forpligtede til at indrette os på en sådan måde, at ophavsretsafgiften kan sikres i dette land. Vi har gjort det ved at gøre det let for seerne og i og for sig begrænse ophavsmændenes muligheder på dette område med det indgreb, som tvangslicensen er.

Jeg er ikke enig med hr. Qvist Jørgensen i tanken om, at man kunne overføre det til licensen. Af flere forskellige grunde. Jeg har nævnt nogle af dem, og vi kan jo drøfte det videre, men jeg vil dog godt sige, at det ikke blot er det, at det er to principielt forskellige systemer, der derved tørner sammen: licensen, som er et krav til hver dansk indehaver af et tv-apparat om at betale en afgift, som så betaler den totale drift af Danmarks Radio, og Copy-Dan, som er et privatretligt krav, der principielt tilkommer hver enkelt rettighedshaver, når hans værker bruges offentligt, og som han gennem sin organisation må skaffe sig penge fra.

Hvis man lægger det ind under licensen, vil man også få det problem, at man bliver uretfærdig, når man lægger det ind som en fast afgift for alle, idet der er forskel på, hvor mange ka-

naler de enkelte seere har adgang til; Copy-Dan-afgiften er jo afpasset efter, hvor stort et antal kanaler og hvilke kanaler, man skal betale for, for der findes jo også frie kanaler, som man ikke skal betale for, idet de er frigjort. Så man vil altså faktisk derved i mange tilfælde komme til at begå uret.

Man vil i konsekvens heraf også opkræve en ekstra afgift af dem, der ikke er tilsluttet noget antenneanlæg, og som har deres egen private modtagning, og det er at gå langt videre end ophavsretten og Bernerkonventionen og alle mulige andre internationale forpligtelser tilsiger os. Det er vi slet ikke forpligtede til, og det ville være urimeligt at pålægge den enkelte en ekstra afgift.

Det, som ophavretshaverne har forhandlet sig frem til, er, at når man udsender i et kabelanlæg, så er det en ny brug af udsendelsen, og så forfalder der en afgift. Det er et aftaleforhold, og her er der nogle, der har været dygtige til at forhandle sig frem til nogle positioner, som de efter min mening i frie aftaleforhold skal have lov til at gå ind i. Vi har så skåret igennem og sagt, at der alligevel skal være nogle grænser for, hvor meget de kan sanktionere, f.eks. ved ikke at sende deres programmer ud, hvis de ikke kan få den pris, de vil have.

Så er der en ting til. Helt bortset fra de praktiske vanskeligheder, jeg her har peget på, ville en ordning med licens helt forrykke det grundlag, hvorpå de danske rettighedshavere via Copy-Dan har påtaget sig at administrere vederlagsafregningen til udlandet, oven i købet på tvangsbasis. Vi har haft en hel del vrøvl med udlandet for, at vi har skåret igennem og lavet denne tvangsordning over for dem, men får vi en licensordning, forrykkes hele forholdet til den udenlandske afregning af de forpligtelser, man har dér.

Dér er altså mange ting, som jeg synes skal drages ind i denne sammenhæng, og jeg tror, det er den rette vej, vi har peget på med disse lovforslag.

Flere af ordførerne – også hr. Qvist Jørgensen – har talt om, at et forslag som det, jeg har fremsat om følgeretten, altså afgiften på salg af billeder, kunstværker, kun vil komme de etablerede til gode. Jeg tror, at fru Ingerlise Koefoed har ret i, at det faktisk meget ofte er meget sent eller først i næste generation, at disse akkumulerede høje beløb melder sig.

[Kultur- og kommunikationsministeren]

Jeg vil dog gerne tilføje – jeg skal ikke gå i enkeltheder på dette punkt – at der vel heller ikke er noget forkert i, at nogle laver noget så godt, at de får flere penge for det end andre, der laver noget, der ikke er så efterspurgt. Det er også på andre områder sådan. Den, der har skrevet gode bøger, får mange bibliotekspenge og får store oplag; den, der har skrevet mindre gode eller mindre populære bøger, får færre penge for det. Det er vel ikke så forbløffende en situation alligevel.

Til fru Ingerlise Koefoed vil jeg godt sige, at jeg tror nu nok, man må fastholde, at edb-programmers beskyttelse skal være inden for ophavsretten. Når jeg tror det, så er det, fordi man her på et tidspunkt har truffet nogle valg, og det er man internationalt blevet enig om. Hvis man læser patentlovens § 1 med de bemærkninger, der er knyttet til den, vil man se, at det dér direkte er sagt, at edb-programmer er et ophavsretligt problem. Det er sådan, man har indrettet sig i den øvrige verden. Man har lovgivet på disse områder i en lang række lande, også lande, som vi er i økonomisk og edb-mæssigt samarbejde med. Det er derfor, jeg taler om, at det er vigtigt, at vi også får disse ting på plads herhjemme. Jeg kan nævne de lande, jeg kan huske lige i øjeblikket: USA, Vesttyskland, England, Frankrig. Her har man reguleret disse ting inden for ophavsretslovgivningen. Det betyder, at vi er nødt til at tage konsekvensen af de valg, man har truffet, også f.eks. ved gennemførelsen af patentlovgivningen herhjemme, idet der må være en vis overensstemmelse i lovgivningen fra land til land, hvis der skal være mening i det og en beskyttelse også af danske interesser i udlandet og omvendt.

Jeg kan også i den forbindelse sige lidt om Copy-Dan-afgiften, for jeg tror, at det ikke er så vanskeligt at undgå, at de, der ikke er tilsluttet fællesantenneanlæg, fejlagtigt kommer til at betale, for det er ejeren, man har pålagt ansvaret for betalingen. Ejeren kender sit anlæg og ved eller har mulighed for at vide, hvem der har tv-tilsluttet.

Så vil jeg til hr. Bernhard Baunsgaard sige, at jeg stadig væk har de betænkeligheder, jeg gav udtryk for i mit indlæg til de lovforslag, som hr. Bernhard Baunsgaard og andre medlemmer af Det Radikale Venstre har fremsat.

Til hr. Bernhard Baunsgaards bemærkninger til det lovforslag, som jeg har fremsat, og som

behandler edb, vil jeg sige – parallelt med, hvad der blev vedtaget i loven om mikrochips og konstruktionen af dem og rettighederne til dem for ikke så længe siden – at udnyttes sådanne halvledere i et ansættelsesforhold, tilhører retten arbejdsgiveren, medmindre andet er aftalt. Dermed har jeg sådan set også svaret fru Ingerlise Koefoed. Dette kan udmærket gøres til aftalestof. Man skal blot sørge for, at der aftales det tilstrækkelige i ansættelsesforholdet, så man er dækket ind, men hvor det ikke er tilfældet, har arbejdsgiveren ophavsretten.

Jeg synes, at jeg vil tage en af hr. Glistrups bemærkninger op. Det gælder for hele edb-området, at det tankemæssigt er mere kompliceret end som så. Konstruktion af edb-programmer går lige fra det helt elementære til det overordentlig komplicerede. Det kan udføres – for nu at bruge det gamle billede fra litteraturen – på et tagkammer af en begavet person, som kan tænke disse ting sammen. Det er derfor, at der er grund til at have en ophavsretlig beskyttelse på disse områder, parallelt med, hvad man har for andre såkaldte åndsprodukter, hvor det er resultatet af den kreative indsats, der beskyttes.

Jeg er glad for de bemærkninger, der er faldet, for det giver mig indtryk af, at det bliver nogle meget konkrete og væsentlige ting, vi tager frem under udvalgsarbejdet. Jeg er beredt til at gå ind i alle detaljerne og søge løsninger på de problemer, som er blevet rejst her under første behandling.

Qvist Jørgensen (S):

Kun nogle ganske få ting her i anden omgang. Det har knebet meget indtil nu at få tallet for administrationsudgifterne vedrørende afgift på den bildende kunst eller på salg af kunst frem. Det er, så vidt jeg erindrer, først i dag, at vi overhovedet har hørt om en procent. I dag blev procenten 17 fra Norge nævnt. Det giver i hvert fald mig anledning til at sige, at jeg dermed fik en understregning af, at mine betænkeligheder ved forslaget var korrekte. Jeg sagde, at jeg frygtede, at det ville gå op i administration, og jeg synes, at 17 pct. er en ret høj procent.

Må jeg sige til kultur- og kommunikationsministeren, at jeg faktisk mener, at jeg i min ordførertale brugte tvangslicens på den korrekte måde, men jeg synes, at det er ganske udmærket, at der her fra talerstolen bliver gjort re-

[Qvist Jørgensen]

de for tingene, således at måske andre, der kunne have forkerte opfattelser, bliver belært af ministeren.

Jeg er enig i – og det sagde jeg også i første omgang – at uanset hvilket system vi laver vedrørende Copy-Dan og tvangslicensen, vil principperne støde sammen. Jeg har den opfattelse, at disse sammenstød vil ske i mindre grad, hvis man følger vores forslag. Jeg vil tillade mig sådan i neonform at gentage, hvad vores forslag drejer sig om, nemlig at kunstnerne selvfølgelig skal have de penge, som de har ret til ifølge Bernerkonventionen. Det er der vist ikke nogen af os undtagen Fremskridtspartiet der er uenige i.

Men befolkningen skal ikke generes med nye girokort, nye rykkere og nye skemaer, der skal udfyldes, osv. Derfor synes vi, at Danmarks Radio skal beregne, hvor meget Copy-Dan skal have efter Bernerkonventionen og efter de regler, der ligger dér, og så skal Copy-Dan have penge på én eneste check fra Danmarks Radio. Denne udgift må så på linje med andre udgifter indgå i det budget, der bestemmer, hvor stor licensen skal være. Det kan vel ikke være administrativt enklere og mere retfærdigt over for både kunstnerne og seerne. Det er det, vi beder om, uanset ministerens forbeholdenhed her under førstebehandlingen. Vi beder om, at det bliver gennemregnet, gennemvurderet og gennemundersøgt. Jeg er fuldstændig overbevist om, at det i hvert fald vil være et system, der i betydelig grad vil give mere ro, retfærdighed og forenklet administration.

Så sagde ministeren – jeg tror, jeg citerer nogenlunde ordret – at den, der skriver gode bøger, får mange penge. Det synes jeg er en sandhed, man kan sætte spørgsmålstegn ved. Jeg synes, at det faktisk er relativt let at finde også meget gode bøger, der bare ikke rigtig er blevet opdaget af bogvælgerne, og som måske ikke endnu er blevet så efterspurgt, at de er blevet indkøbt af bibliotekerne. Hvis ikke de er købt til bibliotekerne, er det i hvert fald ikke bibliotekspenge, man får ud af det.

Ingerlise Koefoed (SF):

Det er rigtigt, som ministeren sagde, at ordet »tvangslicens« har fået en helt anden betydning, efter at vi har fået mulighed for at modtage udenlandske programmer, end det har haft før, og end det har i virkeligheden.

Det har en meget stor sammenhæng med den måde, man har introduceret hele denne licens på over for befolkningen. Vi foreslog, da vi behandlede lovgivningen, at man skulle nedsætte et udvalg af kabel-mennesker, som kunne forhandle med ophavsmændene om, hvordan denne afgift skulle se ud, og især informere om de synspunkter, de måtte have. Det kunne vi ikke komme igennem med dengang, bl.a. fordi der findes flere forskellige fællesantennesamenslutninger, og man syntes ikke fra den daværende kulturministers side, at det var til at overse, hvem det var, der skulle repræsentere brugerne.

Jeg mener faktisk, at man dengang begik en meget stor fejl ved ikke på forhånd at have sørget for en rimelig orientering af brugerne. Jeg mener også, at da loven var blevet vedtaget, begik Copy-Dan – og jeg siger det roligt, for jeg har sagt det til dem selv – den næste store fejl, nemlig at sende opkrævninger ud til ejerne af kabelanlæggene og til de mennesker, der var tilsluttet kabelanlæggene, på en temmelig uforståelig måde. De følte, at de blev tvunget til at betale noget, som de ikke vidste at de skulle betale. Der råder ikke hos de folk, der ser de udenlandske programmer, en afstandtagen fra at skulle betale en eller anden licens for at se udenlandsk fjernsyn. Det har der været stor forståelse for, men det er måden, det blev introduceret på, og måden, det stadig væk lovgivningsmæssigt skal forvaltes på, dette, at det kun er fællesantenneanlæg med over 25 tilslutninger, der skal betale, og det vækker stor mistillid.

Der ligger også stadig væk mange misforståelser bag det, bl.a. det, som jeg endda kom i tvivl om: om det er en misforståelse eller det er rigtigt. Man siger ude i landet, at alle fællesantenneanlæg med over 25 tilslutninger er pålagt at betale, hvad man kalder »tvangslicens« til Copy-Dan – sådan er det kommet til at hedde i folkesproget – uanset om man kan se udenlandsk fjernsyn eller ej. Dér har jeg sagt, at det tror jeg ikke er rigtigt, men det er en af de ting, jeg meget gerne vil have at vide: om det er rigtigt. Det er noget, jeg i hvert fald vil stille spørgsmål om under udvalgsbehandlingen. Jeg ved, at jeg burde vide det, men jeg mener, at vi har været meget forvirrede angående denne lovgivning og dens praktiske udformning. Det beder jeg om undskyldning for, men derfor bliver jeg altså nødt til at tage drøftelserne op igen.

[Ingerlise Koefoed]

Så er der spørgsmålet, om edb-programmer skal gå ind under ophavsretslovgivningen eller under patentlovgivningen. Jeg har sådan set ikke noget imod, at de bliver under ophavsretslovgivningen, hvis det nu er en international aftale, at de skal være dér, men jeg er meget interesseret i også under udvalgsarbejdet at få nogle definitioner frem og få at vide, hvad der er patent, og hvad der er ophavsret. Hvori ligger forskellen, når det drejer sig om disse ting? For jeg synes faktisk også, det er svært at overskue for os, og jeg synes, det er vigtigt for udvalgets medlemmer og for lovgiverne, at vi har nogle klare svar på sådanne spørgsmål, som vi har svært ved at besvare umiddelbart.

Jeg har forstået, at man også inden for ophavsretslovgivningen kan have aftalestof, og jeg har også godt set, at der her står, at medmindre andet er aftalt, tilfalder ejendomsretten arbejdsgiveren, hvis programmet er frembragt som et led i et arbejdsforhold. Jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg hellere så den modsatte aftale, hvori der stod, at hvis ikke andet er aftalt, tilfalder ophavsretten ophavsmanden eller det kollektiv af ophavsmænd, der har frembragt programmet, men måske allerhelst blot, at det blev fastslået, at dette er aftalestof, at man ikke kan sige, hvem der ejer tingene, direkte i loven, men at det i hvert enkelt tilfælde skal aftales.

Kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):

Jeg skal ikke forlænge debatten ret meget, for vi kommer til at tale en del om nogle af de enkeltheder, som er trukket frem her, i udvalget. Jeg tager ordet, fordi jeg tror, jeg skylder hr. Qvist Jørgensen at sige, at jeg var ganske klar over, at hr. Qvist Jørgensen brugte ordet »tvangslicens« korrekt. Det, der skete, var, at den gamle skolemester kom op i mig, og så benyttede jeg lejligheden til her fra talerstolen at prøve på at sætte tingene på plads i den sammenhæng, hvori de bør ses. Jeg tror, det er vigtigt, at vi i fællesskab, når vi bruger dette ord, en gang imellem tager pegefingeren frem og forklarer, hvad det drejer sig om. Nu tog jeg endda to fingre op, fordi jeg tror, det er meget væsentligt, at vi får det understreget, fordi en del af de andre problemer, vi har med det, udspringer af disse, lad os kalde det misforståelser om dette licensbegreb.

Ellers skal jeg kun sige, at vi nok skal lægge alle mulige overvejelser og beregninger frem under udvalgsarbejdet. Jeg mener nu, det må være lige så enkelt ved opkrævningen af denne licens, at man for fremtiden, hvis loven gennemføres som foreslået, kan påføre huslejekvitteringen en linje, som indeholder Copy-Dan-afgiften og tallet for den, så den kan indbetales sammen med huslejen. Det er den hjemmel, der nu bliver givet ejerne, når de har et sådant anlæg.

Ellers kommer man ind i et kompliceret system af anmeldelsespligt og alt muligt andet, hvis man skal til at arbejde med licenssystemet. Lad os se på det. Jeg håber, at vi i hvert fald kan bruge de kommende ugers debat både i udvalget og senere i salen til at få has på nogle af de misforståelser, som eksisterer på dette område, og få en opklaring, hvor den er tiltrængt. Jeg skal i hvert fald stå til rådighed.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 66:

*Forslag til folketingsbeslutning om ophavsrets-
nedtrapping.*

Af Glistrup (FP) m.fl.
(Fremsat 17/12 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Kultur- og kommunikationsministeren (H. P. Clausen):**

Forslagsstillerne til dette beslutningsforslag